

VERTREK DER DIENSTPLICHTIGEN

Met de komst van die tweede divisie groeide de onder generaal Spoor dienende troepenmacht tot bijna honderdtwintigduizend militairen.

Al voor de Eerste Politionele Actie was komen vast te staan dat men in Indië niet met hele divisies maar met kleinere eenheden diende te opereren – vandaar dat ook de derde divisie dienstplichtigen (embleem: de drietand van Neptunus), die in de periode november '47-februari '48 naar Indië vertrok, als divisie slechts op papier bestond maar in feite in bataljons infanterie uiteenviel.

Die lijn werd doorgetrokken: na het vertrek van de derde divisie besloot het departement van oorlog, voortaan slechts infanterie-brigades van acht- tot tienduizend man uit te zenden, telkens twee per jaar. De eerste vertrok in de tweede helft van '48 en op die eerste volgden er in '49, d.w.z. na afloop van de Tweede Politionele Actie, nog twee, één in het begin van dat jaar, één in de zomer.

Er zijn (wij volgen hier de gegevens die kapitein J. F. R. van Vogelpoel in '59 heeft gepubliceerd¹) in totaal in de jaren '45 t.e.m. '49 ruim honderdnegeenduisend militairen van de Koninklijke Landmacht naar Indië vertrokken (plus ruim twaalfduizend van de marine en ruim vierduizend van het Knil).

Tot grote demonstraties en stakingen is het na september '46 niet meer gekomen.

★

Gelijk vermeld, zijn er in de genoemde jaren ruim negentienhonderd dienstplichtigen geweest, die vrijstelling van militaire dienst vroegen op grond van gewetensbezwaren en waren er onder hen ruim driehonderd die, toen hun bezwaren niet waren erkend, toch de militaire dienst weigerden. Van die ruim negentienhonderd was een derde afkomstig uit Noord-Holland (Amsterdam en de Zaanstreek) en kwamen er voorts velen uit Groningen, Friesland en Zuid-Holland – in Zeeland en in de twee katholieke provincies Noord-Brabant en Limburg waren er nauwelijks bezwaarden. Wat de katholieke dienstplichtigen aanging, was van

¹ (Ministerie van oorlog, Hoofdkwartier van de Chef van de Generale Staf, Krijgs-geschiedkundige Afdeling) *De Koninklijke Landmacht na de Tweede Wereldoorlog*, Hoofddeel II, J. F. R. van Vogelpoel: *De opbouw ten behoeve van de pacificatie van Nederlands-Indië, 5 mei 1945–27 december 1949* (1959).